

Этнографи

Национ культурайы ног музей

Нырыккон ирон царен хæдзартты арах самбален кæуыл най, ирæттты уыцы рагон цардыуаг фенен ис Дæргъæвы ног музейы. Нæ адæмы рагфидæлты иумайагыл нымад чи уыл, музейы самбален ис ахам рагон уæладарæ æмæ хæдзарон дзаумæтты. Канд цагатирыстойнагтæ нæ, фæлæ æндæр регионæй æрбацæуджытæ дæр се 'ргом здахыцц музейы экспонаттæм.

Зымæджы мит кæй æрæмбæрзты, уыцы кæмттты фæндæгтыл цæуынæн хохæгтæ æрхъуыды кодтой митылцæуæнтæ. Адæм рагæй кæмæй нал пайда кæнынц, уыцы митылцæуæнтæй хъауджы бынæттон экспонаттæй иуæй-иутæ (сываллоны авдæн) роухаты нæ баззадисты. Авдæн фенæн ис нырыккон ирон хæдзæртты дæр.

Незамантæй нырмæ адæм зынтæй кæй бахъæхъхæдтой, бынæттон экспонатты 'хсæн ис ахам æнахуыр дзаумæтты дæр. — Адæм нæм рагон дзаумæттæ фенынмæ æхсызгонæй æрбацæуынц. Нæ музейы экспонаттæ зониндзи

нæдтыл æфтауынæн ахъаз кæнынц, — зæгъы Цæгат Ирыстоны Национ музейы наукон кусæг Габоты Мари-нæ.

Дæргъæвсы зындгонд зæппæдзтæм æввахс ран æрбынæттон уæвæг музей адæммæ кæдджын у. Ардæм æрбацæуынц канд цагатирыстойнагтæ нæ, фæлæ æндæр регионты минæвæрттæ дæр.

— Нæ музей ирон æгъдæуттæм стыр æргом здахы. Ирыстоны зæххы бирæ рагон дзаумæттæ ссарæн кæй ис, уый нымай-гæйæ, ардæм æрбацæуджытæ, — зæгъы Мæскуйы æрбынæттон уæвæг

Уæрæсейаг этнографион музейы хистæр наукон кусæг Лусина Гуцян.

Ссæдз азæй фылдæры дæргы Дæргъæвсы зæппæдзты бакомкоммæ археологион куыст цæуы. Ног археологион афон цæвæр ног динæдтæ æрхæсдзæн, уый нырма бæрæг нæу, фæлæ зæхх къахыны заман кæй сардтой, уыцы рагон дзаумæттæй иуæй-иутæй, зæгъæм, дурынтæй, хæцæнгарз æмæ рæсусгдгæнæнтæй — нæ республикæйы Национ музейы дæлхайдыл нымад дæргъæвсаг музей сфидыдта.

Туризм

Туркмæ — арæхдæр

Цæгат Ирыстоны сæйраг туристон фирмæты минæвæрттæ куыд фехъусын кодтой, афтæмæй Туркмæ балцæгтæ кæд зынаргъæй-зынаргъдæр кæнынц, уæддæр амынд бæстæмæ ацæуыны фæнд скæнаг туристты нымæцыл æфты.

— Майы райдайæны Турчы фондзстæлылджын фысымуатæм авдбонд балцæджы аргъ уыл 13 мин сомы, ныр та дыууæ адæймагæн балцæджы аргъ амынд æмгъуыдмæ уыдзæн æппынкæддæр 60 мин сомы. Сæргы кæронмæ æргътыл бафтидзæн. Уæрæсейаг туристтæм Турк кæдджын у. Нæ 'мбæстæгтæ арах ацæуынц Анталыæ. Ацы горæты ис æвæджиауы фысымуаттæ, — зæгъы турфирмæ "Амиго"-йы минæвæр.

— Фарон адæм арах кæдæм

цыдысты, уыцы Тунысы æмæ Кипры фысыгуæттимæ абаргæйæ, туркаг фысымуаттæ туристтæн лæггад кæнынц бирæ хуыздæр. Кипры бирæ фысымуаттæ æхгæд сты. Игъуыдимæ абаргæйæ, цагатирыстойнаг туристтæ раздæры Советон Цæдисы республикæтæм цауыны райдыдтой арæхдæр, — зæгъы турфирмæ "Желтый чемадончик"-ы минæвæр.

АЛИХАНТЫ Алинæ

Инвестицион проекттæ — цардмæ

"Мамысон"-ы хъысмæт

Фæстаг рæстæг Цæгат Ирыстоны сомбоны царды хорзæрдæм чи фæзындзæн, ахам уынаффæтæй иу у, Уæрæсейы Федерацийы Хицауад хæххон лыжæтæй бырæн комплекс "Мамысон"-ы арæзтадмæ ногæй кæй раздæхт, уый. Республика Цæгат Ирыстон-Аланийы экономикон рæзты министр Томайты Хъазыбег æрæджы бынæттон телеуынынадчы интервю лавæрдта, уым куыд фехъусын кодта, афтæмæй фидæны хæххон комплексæ фæндаг саразыныл, электрон рухс уадыныл, æндæр хъуыддæгтыл нырон хардзонд æрцъд 2 миллиард сомы. Ныртаккæ та фарста афтæ æвард цæуы, цæмæй уæрæсейаг æмæ фæсарæйнаг инвестортæ се 'ргом раздахой, нæ бæстæны æрджыты фæлладуагды ахсджиаг бынат чи 'рцахсдзæн, уыцы хæххон комплексы арæзтадмæ.

Ивгъуыд рæстæгыл нæ цæст куы ахæссæм, уæд Мамысоны комы хæххон лыжæтæй бырæн æррдзон фæрæзтæ зындгонд сты тынг рагæй. Фæлæ сæ диссаджы гæнæнты тыххæй, фыццагдæр, 1960-æм азты кæрон сæ хъуыды загътой уæды Советон Цæдисы зындгонд спортсментæ Алексей Малейнов æмæ Александр Анисимов. Сыхаг регионты Домбайы, Приэльбрусье, Архызы æмæ æндæртты хæххон комплекстæн бындур æрæвæрыны фæстæн уыдон сæ хъус æрдардтой Цæгат Ирыстоны хæххон æррдзон гæнæнтæй дæр спайда кæнынмæ. Дыууæйæ дæр-иу сæ лыжæтæ се 'кæйты акодтой, æртæ сахаты хæрдмæ фæцæуыны фæстæ-иу сæхи рауагътой Мамысоны комы 10 километры дæргъæн митджын фæхстæй, æмæ-иу нымад минуттæм бынæй æрбалæууыдысты нæ разы.

Мамысоны хæххон лыжæтæй бырæн фæрæзтæм уæлдай тынгдæр æргом здæхт æрцъд Фæндзæм дунеон экономикон форум "Кубань-2006"-ы. Архайдта дзы УФ-йы Президент Владимир Путин дæр, æмæ нæ республикæ цы 46 инвестицион проекты бавдыста, уыдонæй хæххон фæлладуагды комплекс "Мамысон" нымад æрцъд, бæлицицаг фидæн кæмæн ис, ахам стыр дæр инвестицион проекттæй иуыл Цæгат Кавказы.

Æцæгдæр, æм сты туризмы, экскурсион хъуыддæджы, альпинизмы, дзæбæх кæныны алæмæты хъæздгъ æррдзон фæрæзтæ. Уæдæ дзы æмбисонды рæсусгъд бынæттæ дæр ис æрдыз хъæбысы фæллад уадынæн. Уымæ гæсгæ Мамысоны æррдзон фæрæзтæй адæм пайда кæнын райдыдтой XIX æнусы фæстæмæ. Уæрæсейæ уæлдай ардæм уадыжытæ цыдысты фæсарæйнаг бæстæтæй дæр. Хæххон лыжæтæй та дзы бырын райдыдтой XX æнусы фæстæмæ, уæлдай дæр Фыдыбæстæйы Стыр хæсты фæстæ.

Специалистты хъуыдымæ гæсгæ, хæххон лыжæтæй бырыны спорты рæзтæн æвæдждауы бынæттæ ис Цæгат Ирыстоны, æмæ се 'мхуызон уавæртæ канд Цæгат Кавказы нæй, фæлæ ма Уæрæсейы æмæ хуамæ дунеон æмвæзады дæр. Æппæт дунейы дæр стыр æргом здæхт цæуы спорты ацы хуызмæ. Уымæ гæсгæ алы ран дæр хæххон регионты бирæ мадзæлттæ арæзт цæуынц спорты зымæгон хуызты райрæзтæн. Иæ тæвæг абон фæхæццæ Уæрæсейы онг дæр. Ам та бæстæйы территорияы 40 проценты у хæхбæстæ. Æвæдждауы гæнæнтæ ис ацы хуыздæдджы дунеон бæстæты раздзгъ суæвынæн дæр.

Хæххон лыжæтæй бырынæн нæм цы комплекстæ ис, уыдон æппæтæй дæр сты бынæттон, уæрæсейаг æмвæзады. Хæххон лыжæтæй сæ дунеон æмæ европæйаг æмвæзады ерыстæ аразæн нæй, фысымуатты бирæ адæм царынæн фæдæттæ кæй нæй, уый тыххæй. Уæдæ хæххон



комплексты инженерон арæзтæдтæ: канатыл фæндæгтæ, хæрдмæисæнтæ, слалом-гиганты фæндæгтæ æмæ æндæртæ дæр дзуапп нæ дæттынц дунеон домæнтæн, кадртæй та æххæст нæ вæййынц, суанг зымæгон рæстæджыты дæр.

Адæттыл хуыдытæ кæнгæйæ, суанг советон рæстæгæй фæстæмæ агыурд цæуы, мит дæргъæвæтин рæстæг кæм нæ атайы, ахам район. Стæй спорты зымæгон хуызты архайынæн бæзгæ фæхстæ дæр кæм уой, æмæ адæмæн арæм æнцон цæуæн дæр куыд, уа, ахам ран. Иу рæстæджы Францы хæххон лыжæты специалисттæ æмæ нæ специалисттæ се 'ргом раздæхтой Архызмæ, Красная Поляна дæр стыр æргом здæхт цæуы спорты ацы хуызмæ. Уымæ гæсгæ алы ран дæр хæххон регионты бирæ мадзæлттæ арæзт цæуынц спорты зымæгон хуызты райрæзтæн. Иæ тæвæг абон фæхæццæ Уæрæсейы онг дæр. Ам та бæстæйы территорияы 40 проценты у хæхбæстæ. Æвæдждауы гæнæнтæ ис ацы хуыздæдджы дунеон бæстæты раздзгъ суæвынæн дæр.

фиппайын хъæуы: "Мамысон"-ы проектмæ Уæрæсейы Президент дæр йе 'ргом раздæхта. Уый æнуыд у хæххон лыжæтæй æмæ ацы хуызы спорт та зоны профессионалон асгъдауæй.

Уæрæсейы хæххон лыжæтæй бырынæн цы комплекстæ ис, уыдонæн сæ фæхстæ сты бынтон хуымæгæт æмæ сæ абарæн нæй Францы, Австри, Швейцары, Итали æмæ æндæр бæстæты лыжæтæй бырæн районтиммæ. Уымæ гæсгæ бирæ азты дæргыты специалисттæ агыурдтой, сæ фæхстæ бæрзонд æмвæзады кæмæн сты, æмæ мит дæр дæргъæвæтин рæстæджы кæм нæ атайы, ахам хæххон бынат æмæ йæ ссардтой Мамысоны. Ам мит, æнæатайгæйæ, фæлæуыны 150-160 боны — хуыздæр ран ма цы у европæйаг æмæ дунеон æмвæзады ерыстæ аразынæн.

Мамысоны ис æмбæлгæ æррдзон-климатон уавæртæ. Хæхты фæхстæ алыхуызон сты æмæ лыжæтæй бырынæн бæззынц ацы хуызы спорты фыццагдæр архайын чи райдыдта, ахам спортсментæн æмæ дунеон æмвæзады хæххон лыжæтæй бырджытæ дæр. Цæстангасæй нымайгæйæ, Мамысоны фæхстыл уыцы-иу рæстæг сæ бон бырын у, алыхуызон спортивон цæттæдзинады 10000 хæххон лыжæтæй бырæгæн, уымæ, скобалайы агъоммæйы æмæ скобалайы кары сывæлæттæн дæр.

Уавæр афтæ у, æмæ æппæт

бырæн фæндæгты иумæйаг дæргъ, уæвæн ис, æмæ схæццæ уа 60 километры онг, уымæ, слалом-гиганты — 10 километры дæргъæн, хæххон лыжæтæй бырын чи райдыдта, уыдоны ахуыр-гæнæн фæндæгтæ та уыдысты 200-500 метры дæргъæн. Практикон асгъдауæй Мамысоны æрфæджды алыварс æппæт фæхстæ дæр æвæдждауы хорз сты бырынæн, хæрдмæисæнтæ дзы саразæн ис 100 метрай 200 метры онг, æмæ суанг ныртæккæ дунейы хæххон лыжæты районы цы биракилометрон канатон фæндæгты хуызтæ ис, ахамтæ дæр.

Бафиппайын хъæуы: канатон фæндæгты иу хайæ пайдагæнæн уыдзæн хæххон фæндæгтыл абалц кæнын кæй фæнда, уыцы туристтæ æмæ экскурсанттæн дæр. Ардæм ма бафтауæн ис уый дæр, æмæ сæрдыгон ам туризмæй уæлдай гæнæнтæ фæуыдзæн альпинизмы, доны слаломы, дельтапланеризмы, экскурсион архайды, климат æмæ суæрттæй дзæбæх кæнын ны рæзтæн, бæхты спорттæй архайынæн. Уæлдай хуыздæр уавæртæ уыдзæн экскурсион архайдæн ам историон æмæ æррдзон цыртдзæвæнтæ бирæ кæй сты, æмæ ардæм æввахс Нары Хетæгкаты Къостайы музей кæй ис, уыдæтты тыххæй.

Мамысоны ком денджызы æмвæзадæй 1800 метры бæрзæнды райдайы Зæрæмæгæй æмæ кæрæй-кæронмæ ам бирæ æмбæлгæ фæзтæ бирæ ис, хæххон лыжæтæй бырджытæн чи лæггад кæна, ахам фысымуатты, турбазæты, мотелты, пансионатты, хæдзарæдон бынæтты арæзтадæн, социалон æмæ техникон инфраструктурæйы рæзлæн. Куыд материалон бындурты арæзтады рæстæг, афтæ фæлладуагды ахсджиаг зонæ кусын куы райдайа, уæд дæр стыр æргом аздахын хæуыдзæн фæндæгты арæзтадмæ. Уымæн æмæ хæххон лыжæтæй чи бырдзæн, уыдонæй уæлдай бирæ уыдысты лæггадгæнджытæ дæр, æмæ фæлладуагды фæсарæйнаг зонæты фæлтæрдзинадмæ куы 'ркъæссæм, уæд ам хъæуы автомобильон дыууæ фæндæджы.

Раст куы зæгъæм, уæд дзы ахам фæндæгтæ ис: фыццаг у Æрфæдзон-ирон фæндаг, дыккаг цæуы Мамысоны комы бынты, æмæ дзы ныртæккæ бынæттон цæрджытæ пайда кæнынц. Гæнæнтæ ис, ам вертолеттæ кæм хуамæ арбадой, ахам бынæттæ дæр бацæттæ кæнынæн, æмæ фæлладуаддджытæн сæ бон спайда кæнын уыдзæн ацы хуызы транспорттæй. Ахам фæлтæрддинад дунеон практикæйы ис, æмæ лæггадты хуыз-тыл кæй бафтидзæн, уымæй уæлдай фæндæгтæ дæр фæуæгъдæр уыдысты.

Мамысоны хæххон фæлладуагды комплексы хорздзинадты тыххæй дарддæр куы дурæм, уæд ардæм Хуссар Уæрæсейæ æнцон бафтауæн у Дзæуджыкхæуы, Налчычы, Грознайы æмæ Минводы аэропорттæй æмæ æфсæнвæндджы станцæтæй. Мамысонмæ 'æввахс та цæуы федералон нысануæджды фæндаг "Кавказ" дæр. Уый стыр æхуыс фæуыдзæн Мамысоны фæлладуагды фæрæзтæй æххæстæй спайда кæнынæн, куыд йæ арæзтады, афтæ йæ кусыны рæстæджыты дæр.

Абон ахуыды кæнын æмбæлгæй, фидæны хæххон комплекс "Мамысон"-ы цас адæм сæ фæллад уадыл, ууыл дæр. XX æнусы дард 70 азты Францæй

Фыссынц "Рæстдинад"-мæ

Хорз æрхъуыды... фæлæ

Æрæджды нæ сыхы лæгтимæ бакастыстæм центрон газеттæй иуы: "Мæскуйы уынгты аразын байддытой фæйнæгæй конд рог библиотекæтæ. Сæ мидæг сын æвæрынд чингуйтæ. Уыцы чингуйтæ сты лæвар, ахца фидын сын нæ хъæуы. Раззар чинныг, ахæс æй дæ хæдзармæ, бакæс æй æмæ йæ фæстæмæ йæ бынаты сæвæр". Ацы æрхъуыды мæ зæрдæмæ фæцъидис, тынгдæр та уымæн, æмæ нæ кæртты бирæ фæсивæд ис, æмæ, зæгъын, сын æз дæр ахам уавæр саразон, кæд чинныг 'рдæм се 'ргом аздахицкой. Сарæзтон æз дæр фæйнæгæй гæццыл хæдзаргонд-библиотекæ. Йæ мидæг ын сæвæрдтон, кæй бакастыстæм, ахам 40 чинныг æмæ йæ мæ сыхаг лæппутимæ сæвæрдтам "БАМ"-ы, адæм фылдæр кæм æмбырд кæнынц, ахам ран. Йæ фæрстыл ын ныффыстон: "Раззар дæхицæн чинныг, дæ хæдзармæ йæ ахæсс, бакæс æй, стæй йæ фæстæмæ æрбахæсс æмæ йæ библиотекæйы сæвæр.

Бауырнæд уæ, къуыримæ дзы ахастæуыд æрмæст дæр иунаг чинныг — Нарты кадджытæ.

Дæс боны фæстæ нæ арæзт библиотекæ йæ бынаты фæцъидæр. Нал фæзындис, æд чингуйтæ йæ чидæр йæхи бакодта. Раст нæ бакодта йæ ахæссæг. Уæд та ма дзы ис кæй фæндыдис уыцы чингуйтæй бакæсын. Стæй дæу нæу, уæд æй цæмæн хæссыт?..

Æз та ног библиотекæ скодтон æмæ йæ 38 чинныгмæ нæ сыхы лæппутимæ нæ кæртты ирон хæдзары сæвæрдтам. Уымæй дæр зæрдæзæгъгæ пайда нæ кæнынц нæ фæсивæд. Ничиуал кæсы чинныг. Афтæмæй куыд уыдысты нæ кæстæртæ? Сæры зонд цæуы чинныгæй, — афтæ загътой нæ зондджын, бирæфæнаг хистæртæ. Уыдон сæ фæстæйы фæлтæртæн фæдзæхсттой, чинныг уарузт, зæгъгæ. Æмæ сын абон, уæдæ, сæ фæдзæхст цæуынмæ æххæст кæнæм? Цæмæн афтæ стырзæрдæ стæм чинныг?!..

Уæ хорзæхæй, нæ зынаргъ мадæлтæ, фыдæлтæ, уæ кæстæртæн фæкæсæт æмæ сын чинныг бауарзын кæнут, кæд уын райсомы бон бузын загъой, уый уæ фæнды, уæд.

ХÆДДАРЦАТЫ Шамил, газеткæсæг

Поэзи

БАГАТЫ Аврам

Уырыссаг пец

(Хæстой кинонывтæм кæсгæйæ)

Арвнæрынау Стыр хæсты кой айхъуысти, Тугдзых сьрд-ызнаг хатыр нæ зыдта, Нæмгунты зæй сауынгæлгæ рацыди, Сабыр хъæутыл пиллон арт æфтыдта.

Ихуарæгау бомбæтæ ызгæлдысты Стыр Уырысы горæттæ мæ хъæутыл, Ам сæрыстыр, милфарсæй лæууыдысты Къултæй уæлдай пецтæ ма сæ къæхтыл.

Басыгъдысты хæдзæрттæ, сæ цæрджытæй Чи фæлыгъд, чи 'рдæгсыгъдæй фæмарди. Кода цыма судзæггаджы хъарджытæ, Уййау-иу уырыссаг пец нынкъарди.

Зарæг изæрон горæтыл

Уддзæф цадæг расимы дæ уынгты Батæгæнгæ хæдзæрттæн 'мæ бæллæстæн, Хуыс, мæ горæт, уæд æмæ дæ уæнгты Ног хъарутæ раззæра хъазут куыстæн.

Базард: Дæу тыххæй æз мæ цард дæр раттин, Куы хъæуа раттын æй, гъ уæд, Мæ рæсусгъд горæт Дзæуджыкхæу, Æз бирæ уарзын дæу.

Райсом раджы слæудзынæ дæ къæхтыл, Райдайыдзæн сæуæхсидимæ бон, Хуры фæд нæмæ фæзындзæн хæхтыл, Ралæудзæн дын афтæ кусгæ бон.

Базард: Дæу тыххæй æз мæ цард дæр раттин, Куы хъæуа раттын æй, гъ уæд, Мæ дзæбæх горæт Дзæуджыкхæу, Куыд бирæ уарзын дæу!

Уæдæ аулфæ, о мæ цæст, мæ горæт, У мæнæн мæ удæнцой дæ суæрт, Ды мæнæн мæ авдæн дæ, мæ цинад, Ды мæнæн — мæ сæрыстырдинад.

Базард: Дæу тыххæй æз мæ цард дæр раттин, Куы хъæуа раттын æй, гъ уæд, Мæ сыгъдæг горæт Дзæуджыкхæу, Фыцбирæ уарзын дæу.

Хæрзбон

Æз хуры тынтæм ивæзтон мæхи... Дæ ном дын-иу мæ фыны дæр дæрдтон, Мæнæй æмбæхстай хъавгæ ды дæхи, Æз дæ уæддæр мæ урс бæлон хуыдтон.

Мæнгард у цард... Хæрзбон, мæ фæллæн хур, Фæдзæхсын дын: сабыр цард кæнон, тох, Дæ мастæй зæрдæ риуы кæд ныддур, Уæддæр мæнæй нæ уыдызынæ ды рох.

Хæрзбон, хæрзбон, мæ адджын сæнтты 'фтауц, Ды "ног ирæттæм" сарæзтай дæ ных, Хæлар дын уæд мæ тавиц дур, мæ тых... Нæ уарзт æрмынæг, нал зыны йæ билцъ.

Терк

Терк лæвбургæ згъоры комы, Лидзы хæхтæй фæзæтам тагъд. Тулдæ æд уидæгтæ истоны, Къæдзæхтимæ сисы загъд.

Стыр дуртæй, ыздухтæ гуылфы, Хъазы рог тычынтау, раст, Айнаг былтыл комы хуылфы Калы абухгæ йæ маст.

"Размæ! — хуысы далæ комæй Теркæн арвнæрдæу йæ хъæр, — Бафсадон мæ узал донæй Фæзтæ, быдыртæ æз дæр".

Цины уац

(Бутаты Победæйæн)

Фыд бонгæ æвæрттæ нæ бæстæ, Нæ Ирыл ысходта фыд дуг, Æнкъардæй лæууыдысты хæхтæ, Лæдæрстæ сæ фæхстыл-иу тург.

Йæ фæндагыл знагæн цæхгæрмæ Æрлæуыд æндорйу ирон, Зыдта уый сарæвæр æрцæудзæн, Фыд дугæн уыдзæнис кæрон.

Уыдаид нæ хæхты æмбисон Цъæх арæгæй нæм хуры цæст зынд, Уæд уыцы бон кæмттыл фæддисон "Уæлахиз!" Хъæргæнгæ гæрылд.

Хъæу бæзмæлды иууыл мæлдзугытау, Хæрзæггæур нæм цалдæр фæзынд, Сæ цæстытæ 'ртывтой фæрдгуытау, Сæ цæсгæмттыл цины худт уыд.

Мæн фæлвæста чидæр йæ къухтæм, Нылхъывта мæ риумæ тыхджын, Йæ былтыл æвæлдта мæ рустæм, Мæ рустæн йæ батæ — адджын.

Нæ сыхаг идæдз ус ысхуыдта, Куы фехуыста уыцы уац, уæд, Уæлахизы кадæн ысхуыдта Йæ чызджы Уæлахиз. Цæрæд!

Нæ чысыл хуртæн

Уæ, нæ къонатæ, нæ хуртæ, Уæ, нæ бурдзæст хуры муртæ, Уæ, нæ дзæщытæ, гæбултæ, Уæ, нæ сау сæртæ, 'мæ буртæ,

Мах сыхах цинæй куы цæрæм, Мах сыхах цинæй куы цæрæм, Мах сыхах цинæй, кокотæ, Мурмæ дæр зынтæ нæ дарæм.

Айрæзут, нæ хуртæ, иумæ, Иумæ рацæут-иу зымæ, Уарзут райгуыран зæхх, хæхтæ, Иры быдыртæ, къæдзæхтæ.

БЕРУАТЫ Барис,
географион наукæты доктор



Спортивон фидиуаг

Агънаты Батрадз — дунейы чемпион!

Амхэццэ тохты хуызы АСВ-версий ивгъуд сабаты фесгъухт ирон богал АГЪНАТЫ Батрадз.



Англисаг горэт Шеф-филды АСВ-ий дундон чемпион ном хэссэг, бразилиаг богал Тиаго Силвама чемпион рон рамбулынал фембэлд ирон богал Агънаты Батрадз.

Профессионалон спортма хэстэг лэуд чи у, уыцы специалисттэн сэг фылдэр Силваий нымадтой тыхджындэриыл, фэлэ сэг Агънаы-фырт фэ-фиданкхэл кодта. Фыццарунды дунуаг богалы дэр хьазуатонэй тох кодтой чемпионы роныл, фэлэ бэрэг уыды, Агънаты Батрадз иаг хьаруыл тындгэр кэи азуенды, уый. Дыккаг раунды Батрадз иаи хьаруыл ныццатта Силвайыл аэмэ йин

Фандагон фэатк

Фыдбылызэй бахизынан

Хэдтулгэиэ сывэллоны ласыны рэстэг сэрмагонд уромэнгэртэй пайда кенут, зэггэгэ, профилактон акци "Ренекон — главный пассажир" аххэст кенгэйаг, Дыгуры районы автоинспекторга хэдтулгэскьэрджытан ахам хабар хьусын кодтой.

Акци аххэстгэнэг барадхьхьэнджытэ куыд загътой, афтэмэй хэдтулгэскьэрджытэ фылдэр хай, сывэллэтты цард аэмэ сенэниздинадил хьуыды кенгэйаг, амынд уромэнгэртэй пайда кэны, фэлэ, аэдасдинады домгэнэг чи ниццэмэ аэрдары, шофырты ахсэн ахэмтэ дэр ис.

ваеллоны хьэбысы бадгэйаг ласын нэ мбэлы. Сахатмэ 50 километры тагыдаимэ дэр цэуэрт хэдтулгэс цахьгэр куы фэуорма, уэд хьомыл адымаджы хьэбысы бадгэ сывэллоны уэд 30 хатты фэ-фылдэр вэйиы, аэмэ афтэмэй, уэвэн ис, аэмэ хьомылы кьухтэй расхьуэг сывэллон иаи сцэвдээн рэалз бадэныл, кэна рудзынгыл, наудгэ та рудзынгыл рахаудзээн.

РЦИ-Аланий Мидхьуыддагты министрад Фандагал аэдасэй цэуыны падзахадон инспекци

Рацъд ног чиныг

Поэты зэрдэбын ныхас

Поэзи у уды аэмэ зэрдэбын раг. Уыцы уагыл иаг миддунейы бэркад авидигэ кэмен у, уыцы фэрджын адымагты 'хсэн ис ирон поэт ХЪЭЦМЭЗТЫ Азаг.



Уый райгурд Дзауы районы Хъвэселты хьэуы. Ахур кота Къуайсайы астэуккаг сколайы. Уый фэстэ каст фэци Цхинвалы педагогон институт. Иаг сфэлдыстадон курдиат кэд эрэджиу райхэлд, уэддэр цыбыр рэстэгмэ ныфсджынай бахыт поэзийы хуымгэндэ.

Иаг 'мдзэвгэты дзуринагэты сты бирэ. Райгурэн уэзэгмэ, эрдэмэ, нэ хэстэм уэрзондинад, иаг адымыл, сэг фидан аэмэ сомбоныл сагэстэ, ахсэннады рессадгэр фарстатэ сты иаг 'мдзэвгэты сэйрагдэр хьуыдыты нывэзт. Куыд сылгоймаг-поэт, афтэ иаг фэлгонджын дзырд у эдэрсгэ аэмэ аив.

Хъэцмэзты Азэйаг абоны онг мыхуыры рацъд дунуаг аэмбьрдонды: "Цы у маэ бон" аэмэ "Фыды фари". Нэ цэсты раз чи ис, уыцы аэмбьрдонд "Зэрэхсиды рух" та йын у эртыккаг. Мыхуырма йын цэстэ кэны цыппэрэм чиныг. Афтэ, уэдгэ, Хъэцмэзтоны поэзийы бэркад у уэлейаг исгэ, бынэй ахадгэ. Зэггэм, аэмдзэвгэ "Маэ Ир"-ы фысы:

Куы дин фэцэуын уэзэгуат кэдэмдэр, Нэ вэйийн цух мэ фысыман иаг цинэй, Хэллардзинад ахаст фэйсын минтэй, Лэвэртгэй дэр ма сбуц вэйийн цэмэндэр. Эрымысынц Ирыстоны лэггэтгэ, Сэхи 'вэагыл дуне диссэгтэ 'лвисынц, Кэнын сэм хаттай 'хсызонгэй хэлгэ дэр. Уэддэр мэм фэаксы цыма кыутты дэн.

Уыцы хорз раг аэмэ уагыл фыст эрцыдысты иаг иннэ аэмдзэвгэтэ дэр:

Бэсты фари донэй Рахатты комыл, Уысммэ ныттар и Арвы кьуырф эрфэлдэст. Рызты эрвнердэй Сау кьэвдэз рабынэй, Лэвэртгэй мигтэ сэг Дондыппыр фэдджитэ...

Дзырды фари, басгуы ирон аэвэджы дэраг, Рэсугд нывэзт, сэг калджытау фыдэлтан, Иаг уэз бынатма цэуа уэндонэй цадгэ, Фэскьул кэд джиуынц иаг мьртэ 'маэ иаг уд дэр...

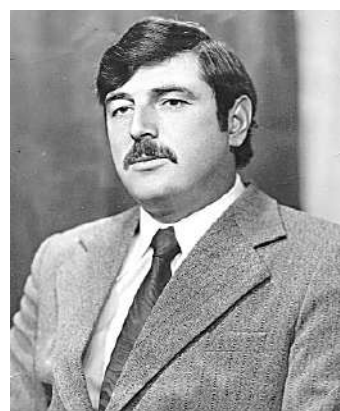
Ирон дзырды зиуон, поэт Хъэцмэзты Азаг нэ поэзиуэрджытан иаг чынэгэй ракодта хорз лэуар. Иаг ног чиныг "Зэрэхсиды рух" фэндараст фэуэдгэ адымаг зэрдэмтэ!

ГАСАНТЫ Валери

Номарэн

Уыд ацаг нэртон адымаг

Нэ зын нэ 'рыхдзысты цэссыгтэ, Тыхулафтэй ма ныр цы ис... Эгэрон хус фурдау нэ разы Ды хаудэй, тулдз бэласау, ныр...



Хозиты Феликс, Лазары Борик аэмэ Хьойбайты Славик. Габо сын уыды цэстуарзон аэмэ хьэлдзэг хэлэр. Иаг 'вэрэн бон иаг райгурэн хьэуэ Элхотгэй сьыд дунейы дзылгэ, кэрон дэр сын нэ уыд, уыйбэрт уыдысты. Уыдоннаг Габо уыд ныфс, зынарг аэмэ калджын адымаг. Элхотгэ маэ-иу куы 'рцъд, уэд-иу сыл цыма хур рактэ, кэи хэдэрмэ-иу бацъд, уыдонмэ хаста иаг зэрдэбын хьарм аэмэ ахзондинад.

Цаг ма ис зэггэм хуы-мэвгэ нэртон лэппу, мыггадхы фидыц аэмэ ныфс Тотыккаты Хъэзбэгэй? Фэлардис рэастэй, лэггэдгэнэг, аэгдэхуэсэг эрыстэм аэндэр горэтэм. Иаи-иу никэдэ ни-кэуыл атиг кодта.

Тотыккаты Габо иаг бийнойаг Ирэвмэ сьхьомыл кодтой уэрзон кэстэртэ. Енэ уыдон фэцэуын иу бон дэр нэ фэрэста. Габо сьзыны бон лэггэ дэр сэг хьыг нэ уэрдтой, сэг цэссыг калдойгыцыл сывэллэттау Гасыты Петр, Фэрниаты Руслан,

Хиуэттэ аэмэ хэстэджыты номэй — ЛАЗАРТЫ Альберт

Наркотикты аенэзакьон зилдх

Гэен ныккарстой

Цэаг Ирыстоны тыхы ведомствойы куджытэ гены аэрэдды радон бьнат аиуарс кодтой.

Фондз мин квадратон метры кэи иуэмэйаг фэзэуат у, наркотикты аенэзакьон зилдхы ныхмэ аэрэт "Мак-2017" ведомствойы иуэмэйаг операцийы фэаткмаг гасгэгэ арэнхьхьхэанэг управ-

ленийы, Дзауджыхьэуы администрация аэмэ Цэаг Ирыстоны Мидхьуыддэгты министрды куджытэ цэарэн бьнат Дэллаг Ларсмэ 'вахс ран рабэраг кодтой гэны аэрэдды зэехы ахам радон хэйттэ. Ацы цауы аплэт азууэлтэ раварзэггэ, тыхы ведомствойы аэмэ администратцийы минэвэртгэ амынд наркотикджын зайгэгйтэ ныккарстой аэмэ сэг басыгтой.

Паддзахадон арэнмэ 'вахс ран гэен барэй нысасгойтой аэви нэ, арэнхьхьхэанэг управленийы куджытэ уый бэллырд кэнынгэ. Наркотикджын зайгэгйтэ кэм зыныц, ахам зэехы хэйттэ дэрдэр агурдыстэм.

УФ-ий аэдасдинады федералон службэй цэагатирыстойнаг управленийы пресс-службэ

РЕКЛАМАЕ, ХЪУСЫНГЭНИНЭГТЭ

ВЫБОРЫ БЕЗ ПРЕГРАД!

На предстоящих выборах депутатов Парламента Республики Северная Осетия-Алания шестого созыва 10 сентября 2017 года в Единый день голосования, избиратель, который будет находиться в день голосования вне места своего жительства, может быть включен в список избирателей по месту своего нахождения на основании заявления, поданного лично на бумажном носителе при предъявлении паспорта гражданина Российской Федерации (в период замены паспорта - временного удостоверения личности). Для этого достаточно не ранее, чем за 45 дней и не позднее, чем за 5 дней до дня голосования подать соответствующее заявление.

- г. Владикавказ, ул. Леонова, 4, тел. 8(8672) 51-28-37;
г. Владикавказ, ул. Ватутина, 17, тел. 8(8672) 53-45-47;
г. Алагир, ул. Кодоева, 45, тел. 8(86731) 3-29-96;
г. Ардон, ул. Советов, 6, тел. 8(86732) 3-04-72;
г. Дигора, ул. Сталина, 19, тел. 8(86733) 9-05-90;
с. Эльхотово, ул. Зортова, 20, тел. 8(8735) 5-16-28;
г. Моздок, ул. Кирова, 37, тел. 8(86736) 3-11-02;
г. Беслан, ул. Ген.Плиева, 18, тел. 8(86737) 3-11-80;
с. Октябрьское, ул. Павла Тедеева, 129, тел. 8(86738) 2-24-44;
с. Чикола, ул. А.Макоева, 18, тел. 8(86734) 3-24-01.
В то же время, с 26 июля по 4 сентября 2017 года включительно заявление о желании проголосовать на избирательном участке по месту своего нахождения также можно подать через отделения многофункциональных центров "Мои документы" (МФЦ) на территории Республики Северная Осетия-Алания.

Дэсныад райсын дэ фанды?

Райдайаг 2 фарсыл) Уэдгэ куыстыл дэр иуэрдион у. Уал азы дэргы — иу бынаты. Сасыр луарэагу аэвэраста иаг куджыты, алкэвдэр сьын тынг фэфэвдзэхсы, цэмэй ахурдзэуыт зэрдэтэм фандаг агурой. Бирэ сывэллэттэ ис мад, ис фыдэй сты дзэггэ. Мэн у зэггэг сьын нэй. Бирэ кэйдэр ный-йорджытэ бафтыдысты нэст аэмэ наркотиктыл, кэмэндэр та фэхьыдысты азы дунейаг, бирэ-тэн та сэг падзахад фэцух кодта ныйарэагды бартэй. Аэмэ уыцы сывэллэтты истауыл сахур кэнын аэнгон нэ вэйиы. Фидар, парахат зэрдэбын хицау куы нэ уа, ахам сывэллэттимэ чи кусы, уый, уэд дэ куыстыл дэ кьух ауиг. Аэмэ сэг уарзынц, ахур сэг кэнынц, сэг фэдыл дэр зилынг райдайагты, фэлэ сэг уэддэр фауыны ахур, куыстыл, аэгдэуыл.

Аэмэ ахурдзэуыт афтэ сахур вэйиынц сэг мастерт, ахургэнджытыл, сэг мбэлттыл, аэмэ сэм улафты бонты дэр хэдэрэ фэлаууын нэл фэцэуы. Скьолайы ахур кэнын кэй нэ фэндэдыс, уыдонмэ хьыздэр зонд

Footer containing contact information for Rastdina newspaper, including phone numbers, email addresses, and website URLs. It also mentions the newspaper's circulation and subscription rates.